

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . . 12 р. ав.
на пів року . . . . 6 р. ав.
на чверть року . . . 8 р. ав.
на місяць . . . . . 1 р. ав.

За границею:

на цілий рік . . . 20 рублів
або 40 франків
на пів року . . . 10 рублів
або 20 франків
Поодинокі числа по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о год. 6-й пополудні.

Реданція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 9 ул. Коперніка. — Експедиція місцева в Агенції Ляндовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Рускі радикали а соціялісти.

(+) Доси рускі радикали при всіх своїх максимальних і мінімальних програмах силкували ся свої цілі і заміри перед рускою суспільністю закривати смоквиним листком, старали ся вневнити єї, що они бажають лише добра рускому народови і хотять се osiąгнути рішучими, радикальними способами. Вправді деколи проявляли ся їх властиві заміри і цілі завзятым виступованєм против духовенства з йосифиньским патентом, оголошенєм релігії справою приватною а національною — пустою, перестарілою формою, але відтак практика наказувала їм маскувати сі заміри і задушевні гадки, виставляти себе бодай неутральними в справах віри, церкви і духовенства, зазначувати бодай про око вюдске свою рускість, щоби тим не підрипати собі ґрунту посеред рускої суспільности, котра дорожить сьв. вірою і церквою ла рускою народністю і не бажає потонути в інтернаціональнім хаосі хоч би для вифантазованого соціялістичного раю.

Однак се маскованє, се закриванє властивих цілей і замірів руских радикалів відбувало ся якось доволі незручно, добиранє ріжнородних тактик було все таке, що все шило з мішка вилазило і чоловікови троха глибше думаючому не трудно було зрозуміти, куди і до якої ціли змагають наші радикали.

Так н. пр. минувнього року зібрала ся у Львові в сьвято Честного Хреста і утворила ся т. зв. руска партія соціально-демократична нібито яко щось окремого, инакшого від т. зв. руско-української партії радикальної, але на зборах тих проводив не член соціально-

демократичної, але радикальної партії руско-української, посол др. Окуневский, були там і иньші т. зв. старші радикали: др. Франко, Павлик і ин. Але характеристично, що хоча та т. зв. руска партія соціально-демократична заманифестувала ся ніби яко щось окремого від руских радикалів, ті рускі радикали, голови і члени радикальної «Народної Волі» підписували відозви разом з т. зв. рускими соціал-демократами, значить, та ріжниця між одними а другими в практиці щезала, затирала ся.

Від часу до часу треба було руским радикалам так перед селянами, вірними руско-католицькій церкві і рускій народности, як і перед руским духовенством послугувати ся певною відмінною тактикою, щоби н. пр. при виборах мати підпору одних і других. І дійсно чи то при виборах до сойму в 1895, чи до ради державної сего року рускі селяни бороли ся і страдали нераз тяжко за кандидатів, що звали себе радикалами, многі навіть сьвященники не відказували їм своєї щирої і ревної підпори в тій думці, що се Русини, що се не вороги руско-католицької церкви і рускої національности, що они може в деяких поглядах троха скрайні, але відтак отямлять ся і будуть трудити ся коли вже не для рускої церкви, то бодай для рускої справи.

Не зашкодить нагадати також, як руска праса відносила ся до руских радикалів. Коли п. Романчук проголосив в соймі 1890 р. відому декларацію, тодішня «Галицька Русь», нинішній «Галичанин» фаворизували руских радикалів, позаяк они разом з москвофілами побивали Русинів-народовців, се були мовби альянти, а навіть в стовпцях москвофільских дневників появляли ся статі з пера руских радикалів. «Дьло» тодішнє виступало против ра-

дикальної партії, але відтак з нею погодило ся і завзято вмавляло в своїх читателів, що ширене радикалізму поміж руским селянством се річ дуже спасенна, бо веде до осьвідомлення руского селянства. Але по таким примиреню з радикалами мусіла кожного зачудувати остра статя в «Дьлѣ» по вічу селянським скликанім радикалами на ратуші львівським вимірена против радикальної партії.

При таким баламутстві в тих органах, що роблять т. зв. опінію публичну, годі дивувати ся, що й серед рускої суспільности витворили ся неясні і невизначні погляди на руску радикальну партію. Однак правда не могла втайти ся, а мусіла скорше чи пізнійше виявити ся. Так недавно др. Франко всім тим селянам руским, що за него жертвували ся і страдали, всім тим інтелігентним Русинам, що ним одушевляли ся і добачали в нїм красну долю рускої будуччини, висказав зовсім прямо і рішучо: «nie kocham Rusinów — zaiste nie wiem, za co bym miał ich kochać; nawet Rusi naszej nie kocham» — для него ані природа, ані земля ані минувшість руска не має принади, він не може навіть «kochać świętą przyszłość tej Rusi, dla której świętości żadnych nie widzę podwalin!»

Очевидно для людей, що переняли ся космополітичними поглядами, у котрих ubi bene, ibi patria, Русь мало подає принади; люди такі не можуть любити, не можуть одушевляти ся Русію, бо у них иньші ціли, иньші заміри.

Так само висловив виразно і рішучо погляди свої і руских радикалів посол до ради державної підшираний і вибраний рускими селянами а в часті і сьвященниками др. Яросевич на з'їзді соціалістичної партії у Відні підчас польских Зелених сьвят.

10)

Думки і пісні

АМВРОЗИЯ МЕТЛИНСЬКОГО.

XXI. Гулянка.

(„Думки и пѣсни“ стр. 90-93.)

Зрше на заповнени зраки и пѣвѣмъ сердце вмаше.

Вже не по першій пемо отсе чарці:
Так ізгадаймо про де-що ми, братця,
Щоб воно з нами шуміло, гуло,
І гуркотіло, стогнало, рехло!

В чорних хмарах, чорних хмарах
З небом місяць і зірки,
Червоніють в чорних хмарах,
Грають, грають блискавки.
Гряк, і далеко загуркотіло!
Вітер схватив ся, і загуло!
В лузі, в діброві загомоніло;
Море повстало і заревло!

Тріскотня в борах, бо осені вітр і грім стріляє;
Галос! грім і вітер землю й море бе, карає!

Вже не по першій пемо отсе чарці:
Так ізгадаймо про де-що ми, братця,
Щоб воно з нами шуміло, гуло,
І гуркотіло, стогнало, рехло!

В село, на криші хат, в солому,
Чи од землі, чи-то од грому,
Прожорливий лихий огонь прийшов:
На кришу з криші він, червоний, йшов
Як од овечки до овечки вовк...
Хто з першу і кричав, далі замовк:

Пожар гарцював по селу дуже шумно;
Стояли, дивили ся люди... аж сумно!...
Земля стугоїла, огонь гуготів, і стогнало село:
Дим, вітер й огонь там боролись, тріцало, рехло!

Вже не по першій пемо отсе чарці...
Так ізгадаймо про де-що ми братця,
Щоб воно з нами шуміло, гуло,
І гуркотіло, стогнало, рехло!

Текла червоная ріка,
Як Лях ішов на козака:
За ним, під ним, над ним
Огонь і кров і дим!
Шаблі брязчали;
Списи тріцали!

Трощали кістки конитами
Мостили містки головами.
Скакали на вороному коні;
Стогнали долі в червоній крові...
І ручниці і лук-пук, пук, пук, пук!
І то ворог, то кінь-ген, гуп, ген, гуп!

Вже не по першій пемо отсе чарці
Так ізгадаймо про де-що ми братця,
Щоб воно з нами шуміло, гуло,
І гуркотіло, стогнало, рехло!

Ні! крик то ще не крик, який учує ухо,
І до якого мір привик.
Отто страшний крик, як тихо-глухо,
Заковк язик, бо в серці крик...
І мовчки тихо, тихо
На мір находить лихо
Як потухне сонце, крик такий по міру гряне
І проспеть ся, із могил, що спало в них, пов-
[стане...]

Одже-й не весело, як-то й не шумно...
Слухайте, братця, як тихо і сумно...

Бов!.. то по мертвому бовкнуло в дзвін...
В церкву ходімо, Богові вдармо поклон!

XXII. Шинок.

(„Думки и пѣсни“ стр. 94-7.)

Галас, гук і крик,
Аж трясеть ся шинк!
Хто пісню заводить,
Далі й занявчить;
Із барил дзюрчить,
Все ходором ходить:
Брязкотня чарок,
Шкваркотня люльок,
Тріскотня лавок,
Трясеть ся шинок!

Чи до утрени кличе то дзвін?
— Ні! то з мірян хтось тельєнка з похмілля!
Чи-то по мертвому бовкнуло в дзвін?
— Ні, то вінчає піп, на весілля
Завтра збереть ся ціле село...
Бач, в усі дзвони як загуло! —

Старий каже, що він сиротина,
Одним-одним як в осінь билана:
Давно в його кат ма жінки,
В його кат ма й діточок,
Тільки й рідних що шинок!
Нікому справлять поминки,
Нікому й весілля одбувать,
Окром себе, нікого ховать!

Не з так старий: «жінка є,
Є ще і дитина;
Та як више, й жінку бе,
Плаче і дитина;
Тим він дома і не бе,
А в шинку з кручини!»

Він зовсім виразно і рішучо заявив, що руска радикальна партія стоїть на програмі соціально-демократичній, а на вічах в Староміщині (коло Підволочиск) д. 14 с. м. і в Скалаті д. 15 с. м. (о чім подаємо окреме справоздане в сім числі на іншій місці) повторив те саме, додаючи, що він не признає ніякої партії рускої і не лучить ся з ніякою, лише з партією соціально-демократичною або партією Дашиньского! Він розказував селянам (з сьвященників ніхто не явив ся) про бездільність ради державної і казав собі навіть на письмі завітувати повне довіріє устами товариша Шмігера, але забув розказати руским селянам, що він сам також разом з галабурдниками тевтонськими підправ і піддержував ту бездільність і тим кривдив своїх виборців-податників. За се однак належить ся ему признане, що скинув з себе маску, яку інші радикали ще носять і нею манять руске селянство і руску інтелігенцію, що виразно признав ся до партії Дашиньского і недвозначно сконстатував, що руска радикальна партія стоїть на програмі соціально-демократичній. Ми приймаємо сю заяву до відомости, що маємо тепер діло з людьми, котрі перейшли рішучо в табор соціалістичний. Ся заява дуже важна і для руского селянства та міщанства, і для руских народівців і для руского духовенства. Соціалізм у нас починає ледви що проявляти ся і вишукувати собі приклонників і апостолів. Загал рускої суспільности мало ще осьвідомлений з основами, цілями і змаганнями соціалізму. Тим то тепер станемо подавати нашим читателям в сій справі періодично інформації. Передовсім звертаємо увагу наших читателів на огляд, котрий почнемо в завтрішнім числі про недавно видану книжку о соціалній демокрації. Треба передовсім рускій інтелігенції осьвідомити ся з властивими, звичайно закриваними цілями і змаганнями соціалізму, а відтак і руске селянство та міщанство осьвідомлювати, в які сіти заманоють їх соціалісти. Тут розкриває ся широке поле діяльности для руского духовенства, а власти духовні повинні би задалегідь взяти ся за сю актуальну справу. Тут настає також пора для крайна для католицкого руско-народного Союзу розпочати свою роботу, яку на него вкладає статут. Не виждаймо, поки нам хто допоможе, або за нас зробить; заковчуймо рукави і берім ся до роботи самі, поки час!

Хлопець каже: »ще поки пора,
То й гуляй, кричи: тара, рара!

Старість швидко причалає;
Хай же вона утікає,
Старість, нависна мара;
Крикнем, гукнем: трарара!

Батько дуже вже розумний,
Того дома в нас так сумно;
А в шинку не так розумно,
Зате шумно і не сумно!

За чуприну смерть хапа —
Йди з гріхами до попа:
У шинку не та пора —
Кричи, гукай: трарара!

Чи не до утрени кличе то дзвін?
— Ні! то з міряв хтось теленька з похмілля! —
Чи то по мертвому бовкнуло в дзвін?
— Ні! то вінчає піп, на весілля
Завтра збереть ся ціле село...
Бач, в усі дзвони як загуло! —

На дзвінниці гуло,
Розбудило село:
Зирк! червоний півень встав
На шинку, та-й засьпівав,
Вітер засвистів, і з півнем засьпівав,
Чорне і червоне піра роздував...
Сонце встало: вже в шинку не гомоніло;
Бо що гомоніло, все вже почорніло,
Почорніло, погоріло,
З вітром полетіло!

(Далі буде).

Посол Яросевич перед виборцями.

В Староміщині а відтак в Скалаті зааранжував собі пос. Яросевич на днях два збори селянські, щоби на внесенє свого товариша Шмігера одержати вотум довіря за свою діяльність в парламенті і на зборах соціалістів у Відні. На тім могли би ми скінчити справозданє з обох зборів. Ціль осягнена. Посол явив ся перед виборцями, побалакав з ними, а приятель постарав ся о вотум довіря. Однак ми не хочемо так дуже легковажити одинокого нашого посла, що станув вже явно на ґрунті програми соціалістичної інтернаціональної, а мимо того не мав ще відваги, приступити в цілости до спільної організації соціалістів австрійських. Такий гермафродит, то досить цікава проява на ґрунті галицьким, похожа на ту дівчину, що любила би хлопця тільки — боїть ся наслідків.

Селян зібралось в обох місцевостях до 400. Число поважне. Видко, селяни Скалатщини були цікаві, що доброго привіз їм посол радикального поколю? Провід обняв селяни з Рожиск, Гроховскій. Вибір демократичний, нічого казати. По кількох промовах селян, як Шмігельского і других забрав голос і пос. Яросевич. Скромність похвальна. А щоби селяни знали, кого мають перед собою, то пос. Яросевич сказав їм зараз на вступі, що отсе буде до них промовляти „посол хлопів і робітників“, для рішучості від послів панських, незалежних руских або борони Боже — правительствених. Задача моя, сказав пос. Яросевич, буде, сходитись з людьми, слухати їх бажань і просити їх, щоби они свого посла піддержували в раді державній, іменно через численні петиції. В раді державній не зроблено досі нічого. Що сам посол належав хвилево до обетрукції і був причиною неробства палати — про се в добре понятім власнім інтересі посол Яросевич не згадав. Розумніший »мужик« міг був єго за те чіпити. За те згадав пос. Яросевич, що поза парламентом — мабуть в комісіях — »балакано« про примусові спілки хліборобскі, про дешевшу сіль, про знесенє нотаріятів, про рівноправність язикову та про те, що з слідуєчим роком буде уведена в житє нова процедура цивільна, котра, по єго гадці, наложить на »мужиків« ще більші тягари.

Як бачимо, то посол наш радикальний старав ся крихту успокоїти своїх виборців справами, що зовсім не виїшли з єго ініціативи, а були підняті всіми послами, не виключаючи »панських«, лише не послами, що стоять або станули на ґрунті соціалної демократії. О скільки бо знаємо, то проєкт не так знесеня нотаріятів а переводження посмертних пертракцій при селянських спадщинах вийшов від ґр. Пініньского, а о дешевшу сіль для людей унімули ся послы з клубу руско-словінсько-хорватского. Рівнож і проєкт спілок хліборобских вийшов від »ненавистного« послови правительства, а не від соціалных демократів. Висшими належистостями при веденю процесів після нової процедури посол наш не велів журити ся »мужикам«, додавши, що він не допустить до того. Відтак — правив посол Яросевич — зійшов нам час двомісячний на сварні »Кола« польского з Німцями (про Чехів не згадав посол) о язикові розпорядження, котрі видало правительство самовольно (sic!), т. є. не спитавши парламенту і посла Яросевича. За ту самоволю — слухайте! — будемо ми — сказав посол — поборювати правительство; ґр. Баденього (ispissitna verba!). Здає ся, що посол Яросевич готов би поборювати ґр. Баденього і в тім случаю, як би ґр. Бадені видав розпорядженє що до рівноправности язика руского в Галичині. Який плян до ушасливлення »мужика« має пос. Яросевич на будуче? Може парцеляцію панських ґрунтів, знесенє податку ґрунтового, асекурація товару або від огню? Ні! Се дрібниця. Не в сім лежить спасенє »мужика«. Щоб селяни руский поправив свою долю, то посол Яросевич постарав ся о вільну кольпортажу писем — розуміє ся соціалістичних не єзуїтских (sic!) і о загальне безпосередне тайне голосованє. Ось туди стежка в горох — радон — в рай мужичкий, куди поведе нашого лихом битого селянина п. Яросевич, яко Мойсей подільскій. Але от мало-що не заподіяли ми нашому радикальному послови кривди. Ні! Посол Яросевич говорив ще і о по-

датках, що давлять нашого хлібороба, але говори по своєму. Він забув сказати, що через довершену ревізію катастру ґрунтового навіть і подільскому селянинови припаде полекша; забув сказати, що слідуєчим роком податок ґрунтовой і домовий буде знижений о 10 і 12½ крайцара на гульдені, а палнув собі дурницю, кажучи, що через заведенє податку прогресивного на »хлопа« буде наложений ще висший як досі податок ґрунтовой. Се вже радикальна несьвідомість законів, ухвалених вправді без помочи п. Яросевича, але законів, з котрими всякий хоч би найзавзятійший радикал міг був познакомитись в пяти мінутах. Розуміє ся, що »мужик«, комендеровані п. Шмігером, покивали на таку »кривду« головами і успокоїлись аж тоді, як посол дав їм приченє, що він вже постарав ся о нову реформу, реформи податкової, де не буде жадних податків крім податку прогресивно-доходового.

По щасливім розвязаню сеї квестії економічно-фінасової, перейшов посол на поле політики. Елюкубрації єго цікаві, бо ориґінальні і так заявив пос. Яросевич, що він від тепер зриває з всякими рускими партіями а прилучає ся до партії Дашиньского. Збори селян мають той крок свого посла не лише прийняти до відомости але і одобрити. Се сталося відтак дійсно в той спосіб, що на внесенє »добродія« і »товариша« Шмігера весь збір одноголосно, як се буває на наших вічах, висказав пос. Яросевичеви необмежене довіре. Правда! Пос. Яросевич пригадав собі ще одну »кривду« селянську і прирік, що єї небавом усуне. Він постарав ся іменно о те, щоби селяни давали рекрута після свого маєтку. Богатший дасть більше синів до війська, біднійший меньше. Що стане ся, як би случайно у богатшого не було багато синів — се питанє лишив посол непорішеним. Відтак відсьцьвано многая літа — цїсарєви за дарованє народом конституції а сейчас потім такеж многолїтствіє Мойсєєви Поділя. Господар Білк запросив вкінци деяких »ізбраних« wraz з послом на бенкет, а до наших ушей долетіла по тих зборах та рефлексія »мужичка«: »І на те все треба нас було скликати?!

З духовенства не явив ся ніхто на зборах; з інтелігенції рускої був якийсь Grünhaupt Beisinger чи Reisinger і кількох будкарів зеліничих. Се все сталося в половині червня 1897 року, що нотуємо на вічну память і славу Яросевича-Дашиньского.

Вісти політичні.

Межи Німцями а Чехами мають, як заповідає »N. fr. Presse«, на певно почати ся переговори в справі язиковій і то в Празі. Видко, що і орган шенеріансько-соціалістичний додає, що так звані Entrüstungsspectakel-ї не доведуть до ціли, а треба буде покорити ся.

Півофіціальний »Prager Abendblatt« пише на тему паломництва австрійських Німців до Німеччини таке: В найновіших часах лучало ся, що Німці-австрійці подались на те, щоби поза границями держави плакали на угнет німецького народа в Австрії. З гордостію і вдоволенєм може кождий Німець споглядати на духові звязи, що лучать нас з Німеччиною на полях штуки, науки і літератури. Але ся звязь духовна не є одно що державно правна єдність всіх племен німецьких. Німці уміли досі придержувати ся своєї народности, але оставали ся при тім вірні і своїй державі. Тим сумнійше, наколи такі мужі як др. Функе і Зденко Шікер побіч Вольфа уважали конечним брати участь в зїзді липскім і там плакати перед родимцями. Поїздки такі за границу Австрії не годягь ся з чєстїю горожанна австрійского. Внутрішні справи не яло витягати перед суд Німеччини.

Чєский посол ґр. Кавіцу страйкує проти теперішної політики клубу чєского і намірає зложити мандат до ради державної. Він не перечить, що теперішня політика Молодохєхів може вичати ся успіхом, але не хоче до неї прикладати своїх рук.

Чєскі послы Кайцьль і Пауцак станули оиять перед виборцями чєскими в Кутній Горі 13 червня і пояснювали теперішню ситуацію. При тій нагоді сказав пос. Кайцьль, що треба буде вели-

кої штуки і саможертви, щоби теперішня більшість парламентарна змогла розвинути акцію і стати могутим чинником політичним. При тім указав він на есенціональну різницю, що ділить «ліберальних» Чехів від «клерикального» клубу Діпавлього. Різниця та дала ся би зладити лише тим, що управу школи народної передано би соймам. Перейшовши до бруталного поведення Німців, сказав пос. Кайцьль: Як би по відкриттю нової сесії парламентарної обструкція повторилась, то мусів би наступити *зворот*, про котрий він нині не хоче ширше говорити.

НОВИНКИ.

— **Іх Еміненція Преосвящ. Митрополит і Кардинал Кир Сельвестер Сембратович** жертвував на реставрацію монастиря СС. Василянк в Словіті 1000 зр.

— **Перше сьв. причастє.** Минушого четверга урядили оо. Катехити народних і виділових шкіл у Львові урочисть першого сьв. причастія, котре відбуло ся в церкві монахинь Василянк, на Стрийськім. До причастія стануло до сотки дітей, так дівчат як і хлопців. Богослуженє целюбрував Впр. о. Архипресвітер, митрат Білецький при асистії оо. катихитів. Підчас богослуження співали дуже хорошо панночки виділових шкіл, котрі доброохотно прибули до церкви, щоби піднести ту так важку хвилю в житю дітей. Крім сего явили ся і родичі тих дітей, що мали приступити до першого сьв. причастія. Перед причастієм мав о. Сьвітенький промову до дітей, почім Впр. о. Архипресвітер уділив сьв. причастія а по Службі Божій обдарував всі причащаючі ся діти хорошими образками та уділив їм благословенства на дальшу тяжку дорогу житя.

— **Процесії на кладовища.** В Зелені сьвята при хорошій погоді ходили на львівські кладовища, личаківське, стрийське і янівське процесії з парохияльних церков. На кладовищах в часі процесії з усеньської церкви виголосили проповіді о. Рудовича на стрийськім а о. Сьвітенький на личаківськім. Крім проповідій відслужено соборний парастас за всіх померших і панахиди на гробах преосвящ. Митрополитів, крилошан і заслужених патріотів як: Маркіяна Шашкевича, Володимира Барвіньського, о. Омеляна Огоновського і прочих визначайших Русинів. Рускої публіки а передовсім інтелігенції так як би не було, а над могилами не умавними і не прибраними сумно і болесно вражала жалібна піснь церковна. Не повторяли єї теперішні патріоти; навіть молодіжці годі було доглядіти. Гей патріоти «ідіже труп — там соберуть ся орли». Не було орлів — той не поживили ся ви тою духовою стравою, що добуває ся з під тих наших повних жертв і страданя могил. Могили наших патріотів сеж жива книга нашої народної Голгофти. Там би много-много було де чого путнього до прочитаня теперішним чванливим патріотам. А може й то добре стало ся, що наша інтелігенція не наближала ся до гробів своїх патріотів. Не одного лице було би може спаленю від встиду або й переляку, що нашу ідею народну втисили в різних програмах або консолідаціях.

— **Розвій товариства «Просьвіти».** Наше народне товариство «Просьвіта» числить тепер 9.517 членів і сего року прирост відповідно до пньших літ значно збільшив ся. В посліднім році вписало ся до «Просьвіти» понад 1000 членів. Товариство се має під своїм зарядом 446 читалень, з котрих 95 основано сего року. Календар «Просьвіти» розійшов ся сего року в 10.000 екземплярах. Читальні послідніми часами заявляють більше житя, а особливо дуже користні наслідки виходять з обїздки спеціальних люстраторів, котрі держать по читальнях відчити і дають різні ради так з господарства як і адміністрації просьвітними і торговельними товариствами.

— **Руска натура** — навіть не така, як у того медведя з приказки, що єго до меду треба було тягнути за уха, а щоби від меду відтягнути, то єму аж хвіст урвали. Руска натура і на мід не цікава. Доки меду нема, то Русин упомінає ся о него. «Дайте — каже — мені отого солодкого, бо мені гірко жити.» Коли-ж єму подадуть, він відвертає ся, «не хочу» каже. І нема тоді иньшої ради, хіба єго за уха тягнути... Спосіб той очевидно не прийнятний Русини, але найдіть ви яку иньшу раду на него! Доки всі видавництва урядові, як Вістники законів державних і краєвих, були в руках кацапських, ми нарікали: «От за гроші податників офіційально подає ся народни мертвечину, з котрої не лиш нема користі, але є така велика шкода: ширить ся кацапщина; треба то спинити!» Добре! Спинили то і урядові друки починають виходити вже в чистій народній мові, не так по старосьвітськи, як до недавна. Ті друки безвечно потрібні урядам на рускій землі — і як би в нас була натура иньша, а не руска — то ми очевидно купували би

їх. Тимчасом Русини спокійненько купують в Галичині видавництва урядові в польській мові, а на Буковині в німецькій. Тут они на бий-забий нарікають на ширенє польонізації або германізації, а тут самі тому помагають. Отся загадочна, а властиво дитинна вдача руска дуже нам шкодить. Коли ми вже пересьвідчили ся, що нам з чимсь було би добре, то ми то щось повинні приняти, а ми тимчасом єго не хочемо!

Маю в руках «Вістник законів державних», що виходить в державній друкарні у Відні під редакцією др. О. Б. Кулачковского. Вістник сей тепер то взірцеве видавництво руске, правдивий скарб рускої термінології. Находжу в нїм між иньшим важний для всіх податників закон о прямих особистих податках разом зі всіми потрібними приписами, як виконувати єго, і з відповідними взірцями, яких потребують податники в зносинах із властями податковими. Введене нового закона податкового — се важна в своїм роді епоха в житю суспільнім; тому годилось би інформувати ся про все з руского тексту законів і сprovedжувати їх собі до урядів. Чому-ж то Русини не чинять?!... В рускїм тексті закона і приписів о податках є звищ 8000 слів на означенє всяких галузей продукції. Єсть се формальний словар, над котрим редактор др. О. Кулачковский довго напрацював ся і зібранем тих слів разом дуже прислужив ся рускій термінології. Таку справді Сизифову роботу у нас, де ми не маємо розвиненої індустрії і де у нас через то нераз бракує слів на означенє німецьких технічних слів, годилось би підперти ширенєм сї термінології і дотичних Вістників. Все-ж ми не зрекли ся того, що будемо мати колись свою широкую індустрію — отже придаєть ся нам і готова термінологія руска.

Тому то радимо урядам в руских околицях і поодиноким Русинам сprovedжувати собі в потребі друки лише рускі, щоби не помагати і тим способом польонізації і германізації. І так н. пр. цілий закон о прямих особистих податках з 25 жовтня 1896 р. В. з. д. ч. 220 коштує всего 35 кр., а перша часть приписів для виконаня і єго розділу з 1 лютого 1897 р. (випуск XI. Вістника) коштує 1 зр. 8 кр. Дістати се можна в Hof- und Staatsdruckerei in Wien. L, Singerstrasse. — Русини! як би ви були справді Русинами, що би то з вас за люди були! — *Правдолюб.*

— **3 Відня пишуть нам:** Минушої неділі с. є. 1 (13) червня відбули ся надзвичайні, загальні збори товариства руских робітників «Родина». В місце уступившого дотеперішного голови п. Будзашока вибрано головою п. Богайчука а єго заступником п. Ференчака. Виділ доповнено двома членами, а то ввійшли пп. Калужняцкай і Дричевич.

Загальні збори поладли дві, важні для товариства точки програми, котрі годить ся подати до вселюдної відомости, а котрі сьвідчать, що віденьські-руські робітники сьвідомі сьвоїх, народних ідеалів.

На внесенє виділу іменували загальні збори п. Дра Івана Франка першим, почетним членом товариства.

На внесенє п. Сильвестра Яричевского (проводира тут робітників), поручили загальні збори виділови товариства висказати «Академічній Громаді» у Львові признанє і подяку за єї рішуче та патріотичне висгупленє в справі звісної консолідації львівських руских товариств з ворогами Руси-України, себто з домородними кацапузами.

Оба повисші внесенєя перейшли одноголосно а зібрали (около 100 люда) з радости та оплесками прийняли до відомости що й «Рускій Сокіл» та «Товариство Шевченка» не хочуть спілки з ренегатами та зрадниками рускої справи, в обходженю сьвят народних.

Відтак полагожено ще кілька менше важних, товариських діл. По зборах пішла забава; небракло нашої піснї. Признати треба Родинанам, що уміють забавлять ся щиро-невимушено, справді як в родині.

Товариство розвиваєсь гарно; тепер числить над 90 членів звичайних та одного почетного, — як сказано — Др. Франка.

— **410 резервістів** девятого полку, стрийського, майже виключно Русинів, покликано в перший день руских Зелених сьвят на 8 годину рано до Стрия, щоби ставилось до війскових вправ перед грядучими літними маневрами. Чотириста десять сїх резервістів, межі ними кількох жидів, вибасовало в магазинах стрийських в часі недільного великого богослуженя з призначенєм сьв. Духа карабини, а коло години 7 вечером перетранспортовано їх на дворець зелізничий. Факт не аби-який, подаючий знамениту ілюстрацію, як власти війскові в Галичині не шанують не лишень неділю з єї відпочинком, але і таке велике рокове сьвято, яким суть Зелени сьвята. Фак сей лишаємо без коментаря, але нотуємо єго на те, щоби послали наші ради державної епїтала п. міністра краєвої оборони, Вельзергайма, як він задивляє ся на сю наругу, яку заподіяли народови рускому таким непошанованєм релігійних чувств, та щоби зажадати від него на будуче виданє точних розпоряджень для корпусних командатів в напрямі, як їм поводитись

єупротив руских воєків в рускі сьвята? З другої сторони просимо, щоби і наші сьвітлі Ординарияти віднесли ся до п. міністра оборони краєвої з відповідним представленєм і покликавшись на сей драстичний случай, спонукали єго до предиринятя відповідних мір.

— **Селяни з Бутин перед трибуналом.** Перед львівським трибуналом карним яко апеляційним ставало дня 15 червня вісьмох селян з Бутин, жовківського повіту. Повітовий суд в Мостисках засудив був їх за загроженє публічного спокою підчас виборів зроблене тим, що обжаловані мали ширити ложні вісти. Селяни ті дістали були кару арешту від двох неділь до двох місяців. При теперішній розправі трибунал зніс засуд першого судії і увільнив всіх обжалованих.

— **На міжнародний конгрес лікарів** в Москві, що відбуде ся в серпни сего року, зїде ся велике число учасників з цілої Європи. Міністерство зелізниць дало до розпорядимости комітету конгресового 7000 карт першої класи на подорож від границь Росії аж до Москви. Аби одержати таку карту, треба тільки потверденєя, що властитель єї справді бере участь в конгресі.

— **Процес против Бартмана і Ванічка.** Вчєра переслухано деяких сьвідків. Сьвідок, Гобен, коллектант льотерії зїзнав, що Бартман грав пристрасно ставлючи нараз по 200 і 300 зр. Потому відчитано нотатку Бартмана, де він захищував собі назвища женцин з численних авантур любовних і поезії. О Ванічку подають достарчені судови акти, що був то чоловік в собі замкнений і приставав лише з деякими москвофілами а головно з редактором Галичанина, Марковым. З військової кондуїти показує ся, що Ванічек відніс рану в війні.

По арештованю Бартмана в Стрию, зажадав він сїнника, щоби живцем на нїм спалити ся. Зі зїзнань жандармів ескортуючих Бартмана зі Львова до відня показує ся, що Бартман не мав цілковито охоти їхати до Відня а волїв би був дістати ся за границу і за таку поміч хотїв жертвувати 30.000 зр. Коли один з жандармів робив увагу Бартманови, що зрадив вітчизну, на те відповів Бартман: «Ай! що там вітчизна! тут вітчизна» і ударив рукою по кишени. На се зїзнанє відповів Бартман, що то не правда! Прецінь я був скований і ланцюхом привязаний до стелї у вагоні. Дозорця вязниці зїзнав, що Бартман зараз на вступі до вязницькаказав: «Щоби я мав тільки капелюх, а удалоби ся якое з відєи вирвати а дальше: Слий мене хто відставив до амбасади, дістав би 10.000 зр. Сьвідок Екард, полковник генерального штабу потвердив, що інформації Бармана були дуже небезпечні. В слїдстві зїзи а в був Бартман, що пляни твєрднє студіював на місци, тепер се відкликє і каже що пляни твєрднє К. спорядив з фальшивї на підставі війскових діл і мап. Дальше зїзнав, що сей «attachés» чужої держави підчас вистави 1894 року переїзджаючи через Галичину з вікон вагону власними очима слїдив все.

Плян мобілізації одного полку одержав Бартман від Ванічка. За пляни мобілізації жадав він за порадою Ванічка значно більшої суми, як одержав. Ванічек заперечив сему. Роботу над пляном мобілізації покінчив в 3 днях, але се випрацьованє єго назвав Бартман не до ужитку. Заперечує також Ванічек, мов би в тїй цілі випитував своїх товаришів офіцерів.

Бартман оповідає дальше яким способом витуманював він гроші за цілковито видумані донесеня. Заходив, приміром в ночи до «attachés», оповідав єму, що капітан Х. з генерального штабу є в грошевих клопотах, що за добру заплату є готов уділити відомости, що до оборони границь і мобілізації. Бартман жадав на ту ціль для того капітана 7.000 зр. а для себє за посередництво 2.000 зр. Все те було видуманє для видістаня грошей. Стверджено також, що Бартман випитував ся членів віденьської палати гандлевої о подробиці достави живности для армії; стверджено рівнож, що Бартман поручає тїй чужій державі на случай війни знищити дома галицких жидів, бо в їх руках знаходять ся значні припаси живности.

На запитанє прокуратора, скільки одержав за піваркушеве справозданє. — Відповідає Бартман: по над 1.000 гульденів! Прокуратор: Не знаю умислової праці, котру би тек сьвітло винагороджувано. Бартман: Адвокати кажуть собі лучше платити!

Сьвідок Кошенгофер, управитель фабрики пекарських печій, і Август Сасє властитель фабрики полєвих печій, зїзнали, що Бартман представив ся у них яко офіцер провіантовий витуманив від них інформації і дати дотично достав їх виробів. На тім перервано розправу.

— **Кароліна Вольтер**, славна артистка віденьського надворного театру померла. Артистичний сьвіт тратить в покійниці одну з найзнаменитїх артисток в обсягу трагедій. Сего року кінчила покійниці 35 літ служби на театральній сцені. Родила ся она в Кольонїї, а до Відня прибула маючи вже коло 29 літ. Була замужньою за гр. О'Сулїваном. Числила 63 літ. Гра Вольтеровой відзначала ся шляхотню мірою, поважним клєсицизмом, піднеслим настроєм і правдивим натхненєм.

Розклад їзди на залізницях

після часу середно-європейського пізнішого о 36 минут від львівського, важний від 1-го мая 1897.

Поїзд	год.	приходить до Львова	Поїзд	год.	відходить зі Львова
особовий	7:30	з Сучави і Черновець	поспішн.	6:—	до Підволочиск і Бродів
мішаний	7:50	з Янова	"	6:10	до Черновець і Сучави
особовий	8:05	зі Стрия і Лавочного	особовий	6:45	до Черновець і Сучави
"	8:15	з Тернополя і Бродів	поспішн.	8:40	до Кракова
"	8:25	з Сокала і Ярослава через Раву	"	8:55	до Кракова в спол. з Н. Санчом і Розвадовом
"	9:10	з Кракова в сполуч. з Н. Санчом, Яслом і Равою	"	9:20	до Стрия і Лавочного в сполуч. з Хировом і Станиславом
"	10:35	з Ярослава	"	9:25	до Белця в спол. з Сокалем і Ярославом
мішаний	1:15	з Янова	"	9:40	до Янова
поспішн.	1:30	з Кракова в спол. з Н. Санчом, Загірем і Хировом	мішаний	10:05	до Підволочиск і Бродів
особовий	1:40	зі Стрия і Лавочного в сполуч. з Хировом і Станиславом	особовий	10:45	до Черновець і Сучави
поспішн.	1:50	з Сучави і Черновець	"	1:04	до Янова від $10/6-31/6$ в свята
"	2:30	з Підволочиск і Бродів	поспішн.	1:55	до Підволочиск і Бродів
особовий	5:20	з Підволочиск і Бродів	особовий	2:40	до Черновець і Сучави
"	5:25	з Белця в спол. з Сокалем і Ярославом	поспішн.	2:50	до Кракова в сполуч. з Равою і Хировом
"	5:45	з Черновець	особовий	3:05	до Стрия і Сколього
"	6:—	з Підволочиск	мішаний	3:15	до Янова від $1/5-14/6$ і від $1/9-30/9$ щоденно, від $12/6-31/6$ в повседневні дни
Ніч			"	4:40	до Ярослава
особовий	6:55	з Кракова з Розвадовом сполуч.	Ніч		
мішаний	8:—	з Янова від $1/5-14/6$ і від $1/9-30/9$ щоденно, від $12/6-31/6$ в повседневні дни	особовий	6:45	до Кракова в сполуч. з Н. Санчом, Загірем і Хировом
поспішн.	8:45	з Кракова	мішаний	7:05	до Сокала і Ярослава через Раву
мішаний	9:01	з Янова від $12/6-31/6$ в свята	особовий	7:25	до Тернополя
особовий	9:10	з Сучави і Черновець	"	7:30	до Стрия і Лавочного
"	9:30	з Кракова в спол. з Н. Санчом і Равою	"	8:50	до Янова
поспішн.	9:50	з Сучави і Черновець	"	10:30	до Черновець і Сучави
особовий	10:—	з Підволочиск і Бродів	поспішн.	10:50	до Кракова в спол. з Ярославом, з Розвадовом і Н. Санчом
"	10:20	з Лавочного і Стрия в сполуч. з Хировом і Станиславом	особовий	11:—	до Підволочиск і Бродів
"	12:10	з Лавочного і Стрия в сполуч. з Хировом і Станиславом	"	4:40	до Кракова в сполуч. з Хировом, Яслом, Розвадовом і Н. Санчом
"	3:30	з Підволочиск	"	5:20	до Стрия, Лавочного і Хирова
поспішн.	5:10	з Кракова в спол. з Н. Санчом і Яслом			

АНТІН ПІЗУНСЬКИЙ

Львів, Академічна 12.

Богато заосмотрений
на кожний
сезон

Магазин конфекції дамської

поруває завжди
наймодніші Сукні до
проходу, Костюми ранні, Матини,
Шляфроки, Пенюари, Блюзки, Сорочки,
Гальки з наймодніших матеріалів,
дешевше ніж деінде. 151 10—47

Руска справа

в роках 1891—1894

НАПИСАВ Н. В.

Ціна 50 кр. в. а.

3 пересилкою 55 кр.

Дістати можна в книгарни Тов. ім Шевченка, або в Сгавропійській.

Робітня кравецка

АНДРЕЯ КОБІЛЬНИКА

у Львові

улиця Сикстуска ч. 30.

приймає всі замовлення на мужеску одіж,
також для 125 3—10

Всч. Духовенства

і виконує красно, скоро і дешево.

Перший християнський

ново отворений

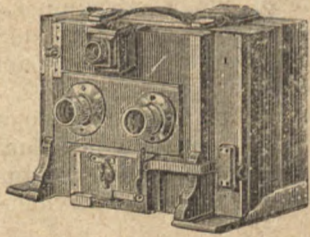
склад апаратів

і

всіляких приборів

до

заводової фотографії для аматорів

поруває низше цін у всіх фірмах краєвих і заграничних.

Апарати від 6—250 зр. на складі. — Висилка на провінцію відвортною поштою виконує ся. — Найбільший і найдешевший склад всіляких приборів до фотографії. На жадане випозичає ся апарати до великості 24:30 (за винагородою 2% вартости апарату) з об'єктивами Voigtländer'a, Steinheil'a, Göerz'a і т. д.

Едмунд Бродковський

Львів, ул. Камінна 3. 126 9—10
(vis à vis школи реальної).

Учитель

орган руского товариства педагогічн. двотижневник педагогічно-науковий, виходить від 1-го червня 1889 у Львові ул. Вірменська ч. 2. Передплата на цілий рік 3 зр., на пів року 1.60 кр., на чверть року 1 зр.

Дмитро Затурский

поруває свою

робітню обуви мужескої, жіночої і для дітей

у Львові, ул. Коперника ч. 5.

Виріб тревалий і елегантний. Ціни умірені. Замовлення з провінції залагоджує відвортною поштою. 80 4—10

ПРАВДА

ІЛЮСТРОВАНЕ ПИСЬМО ДЛЯ РУСКОГО НАРОДУ

під редакцією

Антон Березинського

виходить у Львові тижнево кожної п'ятниці.

Буде подавати поезії, повісти, життєписи з портретами, поучаючі статі з історії, письменства, господарства, промислу, вісти про читальні, вісти політичні і суспільні. Крім того буде містити часть забавну.

Передплата: В Австрії . . . . . річно 4 р.
" . . . . . піврічно 2 р.
" . . . . . чвертьрічно 1 р.
За границею . . . . . річно 8 рубл.
" . . . . . піврічно 4 рубл.

Редакция, адміністрація і експедиція
Львів, ул. св. Миколая 13.

„ДНІСТЕРЪ“

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

у Львові в домі „Просвіти“ Ринок ч. 10.

перше і одинокє руске товариство асекураціне, припоручене Веч. Духовенству і воім вірним через Ем. Кард. Митр. і Преосв. Еп. Ординарияти всіх трех Епархій, обезпечає будинки, худобу, господарскі знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнижшою оплатою.

Школи ліквідувє ся і виплачує ся сейчас по пожарі а договори заключені з першими Товариствами контрасекураційними подають „Дністери“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвиші суми.

Полісп „Дністра“ приймає Банк краєвий при позичках гіпотечних.

На жите можна обезпечати ся через „Дністеръ“ після всіх можливих комбінацій в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористнійші услівя і видає полісп і квіти в рускїм азиці.

Товариство взаїмного кредиту „Дністеръ“ стоваришенє зарєстрованє з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць вкладки до опроцентованя по 5%. Гарантія цілковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тільки властителям реальностей, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтїгає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїленє агенції в місцевостях де „Дністеръ“ не є заступлений, приймають ся. (43—?)

За добірне оруже
СРІБНИЙ МЕДАЛЬ.

Робітня рушникарска

В. Шадковський

С. Копчинський

у Львові, площа Бертардиська число 1.

Виробляє і удержує на складі випробованє мисливске оруже всіляких системів, як також перерабляє зі старих на найновійші системи.

Замовлення і репарації так в місци як і на провінції виконує скоро і старанно. 152 8—10